

Nr 338.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard**, m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.*

Det förslag till ny arrendelag, som framlagts i proposition nr 346, avser att väsentligt utvidga tillämpningsområdet för den s. k. sociala arrendelagstiftningen. I detta hänseende föreslås sålunda dels att under de särskilda strängare bestämmelserna skola inflyttas jordbruk, som lyda under huvudgård, dels att undre arealgränsen för dessa bestämmelsers tillämpning vid arrenden under bolag och skogsspekulanter skall helt bortfalla samt dels slutligen att övre arealgränsen vid sistnämnda arrenden skall höjas från 25 till 50 hektar. Vi kunna för vår del icke finna, att bärande motiv framlagts för här sist omtalade höjning av arealgränsen.

Såsom av lagrådets avstyrkande yttrande i denna punkt framgår, har denna arealgräns tillkommit av sociala skäl. Såväl i de sakkunnigebetänkanden, där förslag om berörda gräns först framfördes, som i Kungl. Maj:ts och riksdagens uttalanden vid arrendelagstiftningens revision 1927 utsäges tydligt, att arrenden över nämnda gräns finge betraktas som affärsarrenden. Vid dylika kunde arrendatorn ej anses vara i den osjälvständiga ställning gent emot jordägaren, att de särskilda bestämmelser till skyddande av arrendatorns ställning, som den sociala arrendelagen innehölle, kunde anses befogade.

Arrendeutredningen, på vars betänkande det nu framlagda lagförslaget väsentligen grundar sig, har icke funnit skäl höja den nu avhandlade övre arealgränsen. Arrendeutredningen har i stället uttalat, att vid de större arrendena behovet att stärka arrendatorns ställning gent emot jordägaren ej vore lika starkt. Beträffande maximiarealens bestämmande har arrendeutredningen ej trott sig kunna prestera bevis för att en annan arealgräns skulle bliva mer ändamålsenlig och rättvis än den som nu gäller.

Lagrådet har i denna punkt uttalat följande:

»Enligt remissförslaget har emellertid nu nämnda arealgräns höjts till det dubbla eller femtio hektar odlad jord med den huvudsakliga motivering, att specialregleringen vore förestavad icke blott av sociala hänsyn utan jämväl av det allmänna intresset av jordbrukets förkovran & arrendeställena; med denna utgångspunkt hade departementschefen funnit, att de speciella reglerna egentligen borde med fördel kunna erhålla tillämpning & permanenta arrenden över

huvud, oberoende av arealen. I anledning härav må emellertid erinras, ej blott att härigenom en av de avgörande grunderna för särslagstiftningen och dess omfattning skulle uppgivas utan även och framför allt att, på sätt nyss framhållits, de gällande och av arrendetredningen föreslagna reglerna uppbyggts och anpassats efter en sorgfälligt genomförd avvägning mellan jordägarnas och arrendatorernas berättigade intressen. Med hänsyn härtill och då den här ifrågakomna betydande utvidgningen av tillämpningsområdet för specialregleringen icke varit föremål för myndigheters och andras yttranden har lagrådet, i saknad av erforderlig överblick över verkningarna av denna ändring, funnit nödig varsamhet bjuda att i en fråga av så omfattande betydelse ej frångå den hittillsvarande arealgränsen.»

Vad lagrådet sålunda anfört, synes oss utgöra bärande motiv mot den föreslagna höjningen. Arrendelagens sociala del är i sin helhet konstruerad för att stödja en ekonomiskt och socialt svagare part i arrendeförhållandet gent emot den starkare. Det är icke riktigt eller befogat att tillämpa så konstruerade lagbestämmelser till förmån för arrendatorer, vilka ofta nog alls icke äro ekonomiskt svagare än jordägaren. Bestämmelsen skulle komma att verka som ett gynnande av den ena av två i en affärssuppögörelse likvärdiga parter.

Under åberopande av det ovan sagda få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta sådan ändring av 49 §, första stycket, att övre arealgränsen för de sociala arrendena skall utgöra 25 hektar odlad jord.

Stockholm den 28 oktober 1943.

Carl Sundberg.

William Nisser.

J. B. Johansson.

Israel Lagerfelt.